

SADRŽAJ

KINEMATIKA	1
KINEMATIKA TOČKE	3
1. Osnovni kinematički pojmovi	3
1.1. Kruto tijelo. Materijalna točka	3
1.2. Trag, putanja ili trajektorija	3
1.3. Put. Pomak ili distanca	4
1.4. Brzina	4
1.5. Ubrazanje ili akceleracija	6
2. Vrste gibanja	9
2.1. Translacija	9
2.2. Rotacija	9
2.3. Apsolutno i relativno gibanje	10
2.4. Gibanje s obzirom na objekt, put i brzinu	11
3. Pravocrtna gibanja	12
3.1. Jednoliko pravocrtno gibanje	12
3.2. Jednoliko ubrzano pravocrtno gibanje	18
3.3. Jednoliko usporeno pravocrtno gibanje	28
4. Specijalni primjeri pravocrtnog gibanja	32
4.1. Slobodan pad	32
4.2. Vertikalni hitac	34
KINEMATIKA KRUTOG TIJELA	38
5. Kružna gibanja	38
5.1. Jednoliko kružno gibanje	38
5.2. Jednoliko ubrzano kružno gibanje	45
5.3. Jednoliko usporeno kružno gibanje	49
6. Komplanarno gibanje krutog tijela	55
6.1. Temeljni pojmovi	55
6.2. Određivanje brzina točaka štapa (krutog tijela)	56
6.3. Određivanje ubrzanja točaka štapa (krutog tijela)	62
KINEMATIKA SLOŽENOG GIBANJA	75
7. Složeno gibanje	75

7.1. Apsolutno, relativno i prijenosno gibanje	76
7.2. Određivanje apsolutne brzine složenog gibanja	77
7.3. Određivanje apsolutnog ubrzanja složenog gibanja	79
8. Mehanizmi	91
8.1. Osnovni pojmovi	91
8.2. Mehanizmi za prenošenje rotacionog gibanja	92
9. Kinematika klipnog (stapnog) mehanizma	116
9.1. Srednja brzina stapa	117
9.2. Kinematički plan motornog mehanizma	117
9.3. Put stapa	118
9.4. Brzine stapa	120
9.5. Ubrzanje stapa	125
9.6. Kinematički dijagrami ($v - s$) i ($a - s$) motornog mehanizma	129
10. Kinematika kulisnog mehanizma	135
10.1. Jednadžba gibanja nosača alata	136
10.2. Brzine kulisnog mehanizma	137
10.3. Maksimalne brzine nosača alata u radnom i povratnom hodu	139
10.4. Vrijeme trajanja radnog i povratnog hoda	140
10.5. Ubrzanje kulisnog mehanizma	141
10.6. Dijagram brzine i puta ($v_b - s$) nosača alata	143
DINAMIKA	145
DINAMIKA ČESTICE	147
11. Temeljni pojmovi i zakon dinamike	147
11.1. Prvi Newtonov zakon (zakon inercije)	147
11.2. Drugi Newtonov zakon	148
11.3. Treći Newtonov zakon	149
11.4. Zakon o nezavisnosti djelovanja sila	150
11.5. Zadaci dinamike	151
11.6. Inercijalne sile	152
12. Sila kao uzrok pravocrtnog gibanja	157
12.1. Jednoliko gibanje po horizontali (pravcu)	157
12.2. Jednoliko ubrzano gibanje	158
12.3. Jednoliko usporeno gibanje	158
13. Mehanički rad, snaga i stupanj iskoristivosti strojeva pri pravocrtnom gibanju	162
13.1. Mehanički rad	162
13.2. Snaga	172
13.3. Mehanički stupanj ili koeficijent korisnog djelovanja	172
13.4. Odnos između snage i zakretnog momenta	175
14. Impuls sile i veličina gibanja	182
15. Dinamička ili radna stabilnost	186

16. Mehanička energija	189
16.1. Potencijalna energija ili energija položaja	189
16.2. Kinetička energija ili energija gibanja	192
16.3. Zakon o održanju mehaničke energije	193
17. Lagrangeovo načelo virtuelnih pomaka	200
SUDARI	205
18. Sudari	205
18.1. Sudar tijela bez djelovanja vanjskih sila	205
18.2. Normalan centričan sudar potpuno neelastičnih (plastičnih) tijela	207
18.3. Normalan centričan sudar potpuno elastičnih tijela	208
18.4. Normalan centričan sudar nepotpuno elastičnih tijela	209
18.5. Određivanje koeficijenta restitucije	210
19. Centrifugalna sila i centripetalna sila	216
19.1. Kočenje centrifugalnom silom	217
19.2. Nadvišenje vanjske tračnice u kolosijeku ili nagib ceste u zavoju	218
TRENJE	225
20. Trenje	225
20.1. Osnovni pojmovi	225
20.2. Zakonitosti trenja	225
20.3. Vrste trenja i uloga u praksi	227
20.4. Kut trenja i konus trenja	228
20.5. Trenje klizanja na horizontalnoj podlozi	229
20.6. Trenje klizanja na kosini	234
20.7. Trenje klizanja na klinovima	241
20.8. Trenje klizanja na vijku	247
20.9. Trenje u ležajevima vratila (trenje na čepovima)	255
20.10. Kočnice s papučama	261
20.11. Trenje užeta	271
20.12. Pojasne kočnice	277
20.13. Trenje kotrljanja (valjanja)	288
20.14. Trenje vožnje	291
21. D'Alembertovo načelo	297
21.1. D'Alembertovo načelo za pravocrtno gibanje	297
21.2. D'Alembertovo načelo za rotaciono gibanje	298
DINAMIKA SUSTAVA ČESTICA	306
22. Energija rotirajućeg tijela	306
22.1. Kinetički moment rotirajućeg tijela	308
DINAMIKA KRUTOG TIJELA	310
23. Dinamički moment inercije geometrijskih tijela	310
23.1. Dinamički moment inercije okrugle ploče ili valjka	310
23.2. Dinamički moment inercije okrugle ploče ili šupljeg valjka	311

23.3. Dinamički moment inercije tankog prstena	312
23.4. Dinamički moment inercije kugle	313
23.5. Steinerov (Štajnerov) poučak	313
24. Radijus inercije i reducirana masa	316
24.1. Radijus inercije	316
24.2. Reducirana masa	316
24.3. Zamahni moment	317
24.4. Odnos između zamahnog momenta i broja okreta	318
25. Glavna dinamička jednadžba rotirajućeg tijela	328
26. Mehanički rad i snaga pri rotacijskom gibanju	331
26.1. Mehanički rad	331
26.2. Mehanička snaga pri rotacionom gibanju	332
27. Analogija pravocrtnog i rotacionog gibanja	334
28. Gibanja po horizontalnoj podlozi s trenjem	341
28.1. Reakcija veze	341
28.2. Jednoliko ubrzano gibanje s trenjem	341
28.3. Jednoliko usporeno gibanje s trenjem	343
29. Gibanje po kosini	344
29.1. Gibanje po kosini bez trenja	344
29.2. Gibanje po kosini s trenjem	345
OSCILACIJE	350
30. Oscilatorno gibanje (harmonično titranje)	350
30.1. Vrste oscilatornog gibanja	351
30.2. Jednadžba harmonijske oscilacije	352
30.3. Jednadžba brzine	354
30.4. Jednadžba ubrzanja	355
30.5. Kinematički dijagrami harmonijskih oscilacija	356
30.6. Oscilatorna sila	359
30.7. Period oscilacija	360
30.8. Konstanta opruge	361
30.9. Opći zakon harmonijske oscilacije	364
31. Kritični broj okreta vratila	375
32. Dinamika klipnog (stapnog) mehanizma	382
32.1. Aktivne sile u stapnom mehanizmu	382
32.2. Maksimalne sile u mehanizmu	383
32.3. Grafičko određivanje tangencijalne sile	385
32.4. Inercijalne sile u stapnom mehanizmu	386
Rješenja zadataka za vježbu	391
Literatura	408